

Oponentní posudek

Univerzita Karlova

Jméno autora: MUDr. Lucie Kališová, Ph.D.

Fakulta: 1. lékařská fakulta

Obor řízení: Psychiatrie

Pracoviště uchazeče: Psychiatrická klinika 1. LF UK a VFN

Habilitační práce (název): Stigmatizující metody léčby a péče v psychiatrii

Oponent: prof. MUDr. Klára Látalová, Ph.D.

Pracoviště oponenta: Psychiatrická klinika LF UP a FN Olomouc

Text posudku:

Stigma lze obecně charakterizovat jako proces označování (labellingu), související jak se společenským vylučováním a odmítáním stigmatizovaného, tak s vlastními pocity studu, které u stigmatizovaného pramení z nepříznivého sociálního úsudku o vlastní osobě či společenské skupině. Tento úsudek bývá založen na určitém rysu, který souvisí s identitou, jednáním, vzhledem či zdravotním stavem, je společností považován za nenormální a legitimuje tak určité jednání (např. vylučování).

Práce autorky MUDr. Lucie Kališové nese název Stigmatizující metody léčby a péče v psychiatrii. Práce má celkem 135 stran s odkazem na celkem 424 citací, které jsou aktuální, soudobé, relevantní vztahující se se k danému tématu.

Práce má celkem 34 tabulek, které vhodně doplňují a zpřehledňují i tak čtivý text. Osvěžující jsou pasáže uměleckého zpracování tématu EKT a omezovacích prostředků v hudbě, literatuře či filmu.

Práce obsahuje originální výstupy z domovského pracoviště autorky, konkrétně: Kognitivní fungování u pacientů léčených EKT a Psychiatrické klinice VFN a výsledky mezinárodního projektu EUNOMIA - sledujícího používání omezovacích prostředků v psychiatrii.

Použité statistické metody jsou správně s ohledem na charakteristiku předmětu zkoumání, stanovené hypotézy, způsob sběru dat a jejich limitací, a množství, proměnných.

Kvalita docílených výsledků, měření a pozorování je vysoká, přínosná, dobře vytěžitelná, argumentačně kvalitně diskutována a interpretována.

Rozbor výsledků v porovnání se současným stavem znalostí je informačně přínosný, dobře použitelný při zejména při posuzování kvality péče, organizaci psychiatrické péče, zvyšování kvality terapeutických intervencí a i kvality života pacientů.

Autorka shrnuje, že kognitivní nežádoucí účinky ECT se v mírně formě vyskytují poměrně často, nicméně jsou přechodné. U většiny nemocných jsou, s používáním moderní KCT, zjištěné pouze vyšetření na kognici a nijak neovlivňují fungování nemocných v běžném životě. Po aplikaci ECT se vyskytuje postiktální dezorientace, je vhodné návrat pacientů do plné orientace pod ECT sledovat. Poruchy anterográdní paměti odeznívají z velké části do 15 dní, s tendencí k dalšímu zlepšení k normě do šesti týdnů. Trvání a míru retrográdní paměti (zejména autobiografické) je obtížné hodnotit a nedisponujeme nástrojem k jednoznačné kvantifikaci. V kognitivním narušení během EKT hraje primární roli psychopatologie nemoci. Kognitivní nežádoucí účinky lze minimalizovat úpravou technických parametrů léčby.

Předkládaná práce je rozdělena na dvě stěžejní části, první se zabývá stigmatizací elektrokonvulzivní terapie, druhá stigmatem souvisejícím s užíváním omezovacích prostředků. V rozsáhlém, zasvěceném úvodu nás autorka seznamuje terminologií, historií i „genezí“ vzniku nežádoucího značkování osob s duševní nemocí i prostředků /terapeutických metod, kterými jsou tyto osoby léčeny. Elektrokonvulzivní terapie (dále jen ECT) je osvědčenou a účinnou léčebnou metodou již řadu dekad, s minimem nežádoucích účinků, s mnoha výhodami např. proti některým kombinacím léčiv a řadě případů má život zachraňující účinky. ECT obstála v konkurenci řady léčiv a uchovává si své nezastupitelné místo i nadále. Bohužel díky mnoha zkresleným interpretacím, a touze informačně nebo umělecky zatraktivnit některé zprávy či umělecká díla se stala metodou spjatou s mýty a předpojatostmi. Pokud se týká omezovacích prostředků, autorka správně zmiňuje, že jsou nedílnou součástí všech medicínských oborů, jmenovitě, izolace, tišící medikace, či mechanické omezení. V psychiatrii opět nastalo zjednodušené vidění této problematiky.

Je nepopíratelné, že osoby s duševním onemocněním čelí nesnáším nejen zdravotní, ale také sociální povahy. Jedním z nejzávažnějších problémů sociální povahy je stigma, které vede ke znevýhodnění v mnoha oblastech života.

Šetření problematiky omezovacích prostředků přineslo pozoruhodné výsledky, situace je velmi rozmanitá napříč Evropou, překvapivě nejvíce nedobrovolných hospitalizací bylo

zaznamenáno ve Švýcarsku, nejvíce izolací v Itálii a nejfrekventovanější užití „neklidové medikace“ ve Švédsku. Zjištěné informace autorka přesvědčivě diskutuje. Práce je po obsahové, metodické a stylistické stránce vynikající. K diskusi nabízí některé otázky, které si dovoluje předložit.

Stanovisko vycházející z předchozího rozboru a celkové hodnocení práce:

Práce přináší nové významné vědecké poznatky

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

1. Jak si autorka vysvětluje, že studie posilující adherenci k léčbě a studie soustředící se na komunitní a integrovanou péči neměly vliv na snížení nedobrovolného přijetí (De Jong et al, 2016) (v práci uveden na straně 95).

2. Jaká by měla autorka, při znalosti rozmanité situace v evropských státech, vlastní doporučení ohledně užívání omezovacích prostředků, jakým prostředkům v rámci nutnosti omezení by dala přednost?

Závěr

Doporučuji práci přijmout v předložené formě a na jejím základě doporučuji udělit titul docent pro obor psychiatrie.

V Olomouci dne 22 .1. 2020

podpis